

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till

1) landskapslag angående ändring av
4 och 5 §§ landstingsordningen för land-
skapet Åland,

2) landskapslag angående ändring av
14 och 15 §§ landskapslagen om kommunal-
förvaltning i landskommunerna i landskapet
Åland,

3) landskapslag angående ändring av
11 och 12 §§ landskapslagen om kommunal-
förvaltning i Mariehamns stad, och

4) landskapslag angående ändring av
9 och 10 §§ landskapslagen om landstings-
val och kommunalval.

Genom lagändringar av den 12 maj 1972 (FFS 357-359/72) sänktes val-
rättsåldern vid riksdagsmannaval och vid val av elektorerna för valet
av republikens president från 20 till 18 år. Likaledes sänktes rösträtts-
åldern vid kommunalval till 18 år genom lagändringar samma dag (FFS 360-
361/72). Valbarhetsåldern bibehölls likväl vid 20 år, vilket resultera-
de i att rösträttsåldern och valbarhetsåldern skildes åt.

Rösträttsåldern och valbarhetsåldern för både landstingsval och kom-
munalval i landskapslagstiftningen är för närvarande 20 år.

Vid vintersessionen detta år överlämnade landstinget emellertid en
lagmotion till riksdagen innefattande lag angående ändring av själv-
styrelselagen för Åland och lag om inskränkning i rätten att förvärva
och besitta fast egendom i landskapet Åland. Bland ändringsförslagen
finns även ett förslag till ändring av 7 § 1 mom. självstyrelselagen,
som innebär en sänkning av rösträttsåldern till 18 år vid landstingsval.

Med hänsyn till landstingets principiella ställningstagande genom
denna lagmotion, föreslår landskapsstyrelsen sådana ändringar i land-
skapslagstiftningen, att under förutsättning att lagmotionen hinner
slutbehandlas i riksdagen och träda i kraft före det ordinarie lands-
tingsvalet i oktober 1975, rösträttsåldern vid sagda val vore 18 år.

Framställningens tekniska genomförande kompliceras av att rege-
ringen till riksdagen överlätit en proposition (prop. nr 36/1973)
innefattande förslag om sänkning av valbarhetsåldern och myndighets-
åldern till 18 år. Rösträtts- och myndighetsåldern skulle därefter
åter bli densamma vid statliga val. Regeringens proposition behandlas
för tillfället i riksdagens grundlagsutskott.

Förslaget till ändring av landstingsordningen har därför utformats så att sänkningen av valbarhetsåldern till 18 år vid landstingsval blir gällande utan lagstiftningsåtgärder, genast då sänkningen av myndighetsåldern med två år i riket trätt i kraft. Intill dess denna sänkning har genomförts i riket, innebär formuleringen av landstingsordningen som stadgar om valbarhet i denna framställning att unga personer som före valåret fyllt 18 år och således har rösträtt även blir valbara i fall de ingår äktenskap och på detta sätt uppnår myndighet. En sådan komplikation är dock av kortvarig natur, eftersom regeringens proposition om en sänkning av myndighetsåldern till 18 år är under behandling i riksdagen. Beträffande valbarhetsåldern tillkommer lagstiftningsbehörighet landstinget.

Enligt 13 § 1 mom. 3 punkten tillkommer landstinget lagstiftningsbehörighet i ärenden rörande utom annat kommunalförvaltning och kommunal vallag med de begränsningar 11 § 2 mom. 7 punkten innehåller. I sistnämnda stadgande anges att till rikets lagstiftningsbehörighet hänförs bl.a. "grundsatsen om allmän och lika kommunal rösträtt för finsk medborgare som uppnått lagstadgad ålder." Av den ståndpunkt högsta domstolen intagit de det gällt tolkningen av det i samma lagrum ingående stadgandet om "proportionella val" följer att begreppet "lagstadgad ålder" avser den i rikets kommunallag stadgande rösträttsåldern, vilken enligt gällande lydelse av 15 § kommunallagen (360/72) är 18 år. På den grund föreslår landskapsstyrelsen att motsvarande stadganden i landskapets kommunallagar ändras så att rösträttsåldern även vid kommunalvalen i landskapet sänks till 18 år. Valbarhetsåldern skulle dock i avvaktan på ovan nämnda sänkning av myndighetsåldern bibehållas vid 20 år.

Med hänvisning till det anförda förelägges landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 4 och 5 §§ landstingsordningen för landskapet Åland.

- - - - -

I enlighet med Landstingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § landstingsordningen föreskriver, ändras 4 § 1 mom. och 5 § 1 mom. landstingsordningen för landskapet Åland av den 2 februari 1972 (11/72), såsom följer:

4 §.

Angående rösträtt vid landstingsval stadgas i självstyrelselagen för Åland.

- - - - -

5 §.

Valbar till landstingsman är envar röstberättigad som ej står under förmynderskap.

- - - - -

Denna lag tillämpas första gången vid det ordinarie landstingsval som förrättas år 1975.

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av 14 och 15 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning
i landskommunerna i landskapet Åland.

I enlighet med Landstingets beslut ändras 14 och 15 §§ landskapslagen den 18 april 1956 om kommunalförvaltning i landskommunerna i landskapet Åland (16/56), av dessa lagrum 14 § sådan den lyder i landskapslagen den 11 december 1970 (35/70), såsom följer:

14 §.

Kommunal rösträtt tillkommer envar, som innehar åländsk hembygdsrätt och som under valåret mantalsskrivits eller bort mantalsskrivas i kommunen samt före valåret uppnått 18 års ålder.

Rösträtt tillkommer dock ej den, som befunnits skyldig till att vid kommunala val ha köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill eller på flere än ett ställe avgivit sin röst eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända till utgången av det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom i saken gavs.

15 §.

Valbar till kommunala förtroendeuppdrag är, såvitt därom icke är särskilt stadgat envar i kommunen bosatt person, som vid valårets ingång uppnått 20 års och som enligt 14 § tillkommer rösträtt och som ej står under förmynderskap.

Denna lag tillämpas första gången vid de kommunalval som förrättas år 1975.

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av 11 och 12 §§ landskapslagen om kommunalförvaltning
i Mariehamns stad.

I enlighet med Landstingets beslut ändras 11 och 12 §§ landskapslagen den 28 mars 1961 om kommunalförvaltning i Mariehamns stad (4/61), av dessa lagrum 11 § sådan den lyder i landskapslagen den 11 december 1970 (36/70), såsom följer:

11 §.

Kommunal rösträtt tillkommer envar, som innehar äländsk hembygdsrätt och som under valåret nantalsskrivits eller bort nantalsskrivas i staden samt före valåret uppnått 18 års ålder.

Rösträtt tillkommer dock ej den, som befunnits skyldig till att vid kommunala val ha köpt eller sålt röst eller gjort försök därtill eller på flere än ett ställe avgivit sin röst eller genom våld eller hot stört valfriheten, ända till utgången av det sjätte kalenderåret efter det, då slutlig dom i saken gavs.

12 §.

Valbar till kommunala förtroendeuppdrag är, såvitt därom icke är särskilt stadgat, envar i staden bosatt person, som vid valårets ingång uppnått 20 års ålder och som enligt 11 § tillkommer rösträtt och som ej står under förmynderskap.

Denna lag tillämpas första gången vid de kommunalval som förrättas år 1975.

L a n d s k a p s l a g
angående ändring av 9 och 10 §§ landskapslagen om landstings-
val och kommunalval.

- - - - -

I enlighet med Landstingets beslut ändras 9 § 1 mom. och 10 §
1 och 3 mom. landskapslagen den 30 december 1970 om landstings-
val och kommunalval (39/70), såsom följer:

9 §.

Som underlag för vallängderna skall mantalsskrivningsmyndig-
heten i landskapet Åland under juni månad valåret mot fastställd
avfäst tillställa den kommunala centralnämnden en för varje röst-
ningsområde särskilt uppgjord längd (basförteckning) över alla
de enligt mantalslängden för valåret i kommunen bosatta personer,
vill åtnjuta åländsk hembygdsrätt och före ingången av val-
året fyllt 18 år. I ett tillägg till basförteckningen skall upp-
tagas i 10 § 3 mom. avsedda personer. Förteckningarna utskrives
i den ordning mantalslängden utvisar på blankett, som fast-
ställs av landskapsstyrelsen. I förteckningen skall i kommunen
mentalsskrivna personer, vilka icke antecknats vid fastighet,
hänföra till en särskild grupp. Till varje förteckning skall
fogas ett alfabetiskt register i två exemplar, uppgjort i form
av ett kartotek så, att det ena exemplaret kan användas såsom
underlag för i 11 § avsedda kort.

- - - - -

10 §.

I vallängderna skall införas envar, som innehar åländsk hem-
bygdsrätt och före valårets ingång fyllt 18 år samt under val-
året är eller enligt gällande stadganden om mantalsskrivning
hade bort vara mantalsskriven i kommunen.

- - - - -

Person som före valåret fyllt 18 år och som åtnjuter åländsk hembygdsrätt, men som icke är nantalsskriven i någon kommun i landskapet, skall antecknas i ett särskilt tillägg i vallängden för det röstningsområde, där han senast före valåret var nantalsskriven.

- - - - -

Denna lag tillämpas i fråga om kommunalval första gången vid de kommunalval som förrättas år 1975 och i fråga om landstingsval, vid det landstingsval som första gången förrättas efter det att den i 7 § 1 mom. självstyrelselagen för Åland stadgade rösträttsåldern ändrats till 18 år.

Mariehamn, den 27 augusti 1974.

På landskapsstyrelsens vägnar:

L a n t r ä d

Alarik Höggblom

Lagberedningschef

Sune Carlsson.